

Az alkotmányosság követelménye és az eljárási alapelvek

1

Az alkotmányosság követelménye és az eljárási alapelvek

- Az alkotmányosság formailag és tartalmilag.
- Milyen az alapelvek jogi természete? (Alaptörvény R)
 - az Ákr. összes rendelkezése, így az alapelvek is alkalmazandók, normatív erejűek
- Hogyan kell alkalmazni az alapelveket?
 - általános szabályokat tartalmaznak, melyek az eljárás minden fázisában és minden szereplő által követendőek
 - együtt alkalmazandók az egyes eljárási cselekményekre vonatkozó szabályokkal
 - az alapvető jogok leképeződései a közigazgatási hatósági eljárásra
 - az alapelv megsértése önmagában is kihat a döntés törvényességére

2

Az eljárási alapelvek

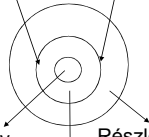
Az eljárási alapelvek olyan általános szabályokat tartalmaznak, amelyek a törvény alkalmazása során mindvégig, az eljárás minden fázisában és minden szereplő által követendőek.

Olyan feltétlenül érvényesítendő normatív keretet alkotnak, amely az eljárási cselekményekre vonatkozó minden egyes szabállyal együtt alkalmazandó. Az ügy elintézésre vonatkozó szabályokat tehát együtt kell „olvasni” és alkalmazni az alapelvekkel.

3

Az Ákr. rendelkezéseinek logikai sémája

ALAPTÖRVÉNY

Közigazgatási hatósági ügy
(közigazgatási hatóság,
hatály)

Alapelvek

4

Az eljárási alapelvek csoportosítása

I. A jogszerűség (törvényesség) elve: hatóság a középpontban.

Összetevői:

- jogszerűség (törvényesség) elve általában
- hivatalbóliság elve
- rendeltetészerű joggyakorlás elve
- tényyszerűség elve, döntési korlátok
- jóhiszeműség elve, bizalmi elv
- (kárfelölősség elve)

II. A tisztességes eljáráshoz való jog: ügyfél pozícióját védi

Összetevői:

- a tisztességes eljáráshoz való jog általában
- törvény előtti egyenlőség, megkülönböztetés tilalma (de: kiskorú!)
- (pártatlan eljáráshoz való jog)
- ügyfél-nyilvánosság, tájékoztatási kötelezettség
- hatékonyság
- nyelvhasználat
- jogorvoslathoz való jog

5

A JOGSZERŰSÉG ELVE ÉS ÖSSZETEVŐI

I. A jogszerűség elve

- A közigazgatási hatóság az eljárása során köteles megtartani és másokkal is megtartatni a jogszabályok rendelkezéseit (részletei: Ákr. 1-2. §).

II. A hivatalbóliság elve

- A közigazgatási hatósági eljárásban a törvény keretei között a hivatalból való eljárás elve érvényesül (Ákr. 3.§) például:
 - az eljárás megindítása (kivéve: ha csak kérelemre),
 - tényállás tisztázása,
 - jogorvoslatok (felülvizsgálat),
 - végrehajtás elrendelése.

6

A JOGSZERŰSÉG ELVE ÉS ÖSSZETEVŐI

III. A rendeltetésszerű joggyakorlás elve

- A közigazgatási hatóság hatáskörét a jogszabályok keretei között, az azokban előírt célok megvalósítása érdekében gyakorolja, a hatáskörének gyakorlásával nem élhet vissza [Ákr. 2. § (1)].
- A közigazgatási hatóság köteles az ügyféllel együttműködni, jóhiszeműen eljárni [Ákr. 2. § (2)].
- **Összetevői:**
 - a hatóság kizárólag joghatósága, hatásköre és illetékessége körében járhat el,
 - a joghatósággal rendelkező hatóság illetékességi körén belül köteles hatáskörével élni (a hatóság hallgatása),
 - a hatóság hatáskörét köteles rendeltetésszerűen gyakorolni (a joggal való visszaélés tilalma).

7

A JOGSZERŰSÉG ELVE ÉS ÖSSZETEVŐI

IV. A tényyszerűség elve és a döntési korlátok

- A közigazgatási hatóság mérlegelési jogkörét a jogalkotó által meghatározott szempontok figyelembevételével és az adott ügy egyedi sajátosságaira tekintettel gyakorolja.
- A közigazgatási hatóság az eljárás során az érintett ügyre vonatkozó tényeket veszi figyelembe, minden bizonyítékot súlyának megfelelően értékeli, döntését valóságghú tényállásra alapozza.
- Korlát: törvény előtti egyenlőség, indokolatlan megkülönböztetés, részrehajlás tilalma [Ákr. 2. § (2)].

8

A JOGSZERŰSÉG ELVE ÉS ÖSSZETEVŐI

V. A jóhiszeműség elve és a bizalmi elv

- A közigazgatási hatósági eljárásban mindenki köteles jóhiszeműen eljárni [Ákr. 2. § (2), 6. § (1)].
- Senkinek a magatartása nem irányulhat a hatóság megtévesztésére vagy a döntéshozatal, illetve a végrehajtás indokolatlan késeltetésére [Ákr. 6. § (2)].
- A rosszhiszemű ügyfelet a hatóság eljárási bírsággal sújthatja és a többletköltségek megfizetésére kötelezheti, erre az ügyfél figyelmét fel kell hívni - Miranda-elv.

9

A JOGSZERŰSÉG ELVE ÉS ÖSSZETEVŐI

V. A jóhiszeműség elve és a bizalmi elv (folytatás)

- Az ügyfél jóhiszeműségét az eljárásban vélelmezni kell, a rosszhiszeműség bizonyítása a hatóságot terheli [Ákr. 6. § (3)] - megdönthető vélelem.

(VI. A kárfelelősség elve)

- A közigazgatási hatóság a nem jogszabályszerű eljárással okozott kárt a polgári jog szabályai szerint megtéríti [Alaptörvény XXIV. cikk, Ket. 4. § (2)., Ákr. - helyesen! - már nem szabályozza].

10

A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG ÉS ÖSSZETEVŐI

I. A tisztességes eljáráshoz való jog alkotmányos alapjai

- Római Egyezmény 6. cikk és EUSZ 6. cikk
- Alaptörvény XXIV. cikk
- 8/2004. (III. 25.) AB határozat

II. A tisztességes eljáráshoz való jog az Ákr-ben

- Az ügyfeleket megilleti a tisztességes ügyintézéshez, a jogszabályokban meghatározott határidőben hozott döntéshez való jog és az eljárás során az anyanyelv használatának joga [Ákr. 1., 2., 5. §]

A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG ÉS ÖSSZETEVŐI

II. A tisztességes eljáráshoz való jog a Ket-ben (folytatás)

- A közigazgatási hatóság „hatásköre gyakorlása során a szakszerűség, az egyszerűség, az ügyféllel való együttműködés és a jóhiszeműség követelményeinek megfelelően köteles eljárni [Ákr. 2. § (2)].

- szakszerűség (iura novit curia)
- egyszerűség (ügyfél jogvédelme)
- ügyféllel együttműködés
- korlátozás: - közérdek
- ellenérdekű ügyfél jogvédelme

12

A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG ÉS ÖSSZETEVŐI

**III. A törvény előtti egyenlőség elve és a
megkülönböztetés tilalma**

- Az ügyfeleket a hatósági eljárásban megilleti a törvény előtti egyenlőség, ügyeiket indokolatlan megkülönböztetés és részrehajlás nélkül kell elintézni [Ákr. 2. § (2)], de KISKORU ÉRDEKE!.
- Római Egyezmény 14. Cikk, EUMSZ 10., 18-19. cikk: diszkrimináció tilalma.
- 2003. évi CXXV. Törvény az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról (közvetlen/ közvetett hátrányos megkülönböztetés).
- Az elv a tényszerűség elvének korlátjaként érvényesül.

13

A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG ÉS ÖSSZETEVŐI

**IV. A pártatlan eljáráshoz való jog (Ákr. nem
szabályozza!)**

- Alaptörvény XXIV. cikk
- Római Egyezmény 6. cikk és EUSZ 6. cikk
- 52/1996. (XI. 14.) AB határozat
- 67/1995. (XII. 7.) AB határozat

**V. Az ügyfélnyilvánosság elve és a tájékoztatási
kötelezettség**

- A közigazgatási hatóság az ügyfél és az eljárás más résztvevője számára biztosítja, hogy jogaikról és kötelezettségeikről tudomást szerezzenek, és előmozdítja az ügyféli jogok gyakorlását [Ákr. 5. §].

14

A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG ÉS ÖSSZETEVŐI

**V. Az ügyfélnyilvánosság elve és a tájékoztatási
kötelezettség (folytatás)**

- A közigazgatási hatóság a törvényben meghatározott korlátozásokkal az ügyfeleknek és képviselőiknek, valamint más érdekelteknek biztosítja az iratbetekintési jogot, meghatározott esetben közmeghallgatást tart, és döntését az ügyfelekkel közli. A hatóság gondoskodik a törvény által védett titkok megőrzéséről és a személyes adatok védelméről.
- A közigazgatási hatóság az ügyfelet tájékoztatja az ügyre irányadó jogszabály rendelkezéseiről, az őt megillető jogokról és az őt terhelő kötelezettségekről, illetve a kötelezettség elmulasztásának jogkövetkezményeiről.

15

A TISZTESSÉGES ELJÁRÁSHOZ VALÓ JOG ÉS ÖSSZETEVŐI

VI. A hatékonyság elve

- A közigazgatási hatóság a hatékonyság érdekében úgy szervezi meg a tevékenységét, hogy az az eljárás résztvevőinek a legkevesebb költséget okozza, és az eljárás - a tényállás tisztázása mellett - a lehető leggyorsabban lezárható legyen (Ákr. 4. §).

16

A NYELVHASZNÁLAT ELVE (VÁZLAT)

- magyar
- Hivatalos nyelv: - nemzetközi érintkezés nyelvei
- nemzetiségi hivatalos nyelv
- Nem hivatalos, de használható nyelv magyar állampolgár számára:
 - nemzetiségek anyanyelv-használata (- magyar mint „nemzetiségi” nyelv)
 - jeltolmácsolás
- A külföldiek anyanyelv-használati joga:
 - általános szabály
 - kedvezményes szabály (- az Európai Unió különös szabályai)
- Kiegészítő szabályok.

17

A JOGORVOSLATI JOG ÉS A Ket. JOGORVOSLATI RENDSZERE

A JOGORVOSLATHOZ VALÓ JOG

Már a Ket-ben is hatályon kívül helyezett, az Ákr-ben nem szabályozott, mégis fontos

DEFINÍCIÓ

Törvényben meghatározott kivétellel az ügyfélnek alanyi joga, hogy jogszabálysértés esetén a bírósághoz keresetet, vagy - ha a törvény lehetővé teszi - fellebbezést nyújtson be. Emellett más döntés-felülvizsgálati eljárásokat is kezdeményezhet (utóbbiak lefolytatásához azonban nincs alanyi joga).

18

II. A Ket. jogorvoslati rendszere
(csoportosítási szempontok):

- a közigazgatási szervezetrendszeren belüli / kívüli
- ügyfél kérelmére / hivatalból
- rendes (Ket: fellebbezés, Ákr: bíróság) / rendkívüli (többi)
- devolutív (átszármaztató hatályú) / nem devolutív
- az aktus-felülvizsgálat terjedelme teljes / korlátozott
- a végrehajtásra halasztó hatályú / nem
- jogcímhez kötött / nem
- rendszerinti / kivételes (rendszerintire irányul)
- az európai államokban jellemző / csak államok egy csoportjában
- csak az elsőfokú / bármely döntés ellen igénybe vehető
